

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **I.**, rod. M., bytom T., zastúpenej JUDr. M.M., Č., v mene ktorej koná JUDr. M. advokát a konateľ, proti žalovaným **1/ Ing. M.**, bytom A., **2/ I.**, bytom B., žalovaní zastúpení AK JUDr. S.S., E., v mene ktorej koná JUDr. S., advokátka a konateľka, **o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 8 C 96/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 21. februára 2013, sp. zn. 9 Co 429/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovaným náhradu trov dovolacieho konania vo výške 81,46 Eur, na účet AK JUDr. S.S., E., do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Martin rozsudkom z 18. septembra 2012 č.k. 8 C 96/2011-154 zamietol žalobu žalobkyne o určenie, že nehnuteľnosti a to pozemky KN C parc. č. X., záhrada o výmere X m², KN C parc. č. X., zastavaná plocha o výmere 801 m² a rodinný dom súp. č. X., postavený na KN C parc. č. X., vedené na LV č. X. katastrálne územie N., patria do dedičstva po nebohom J. (ďalej len nebohý) a podľa § 142 ods. 1 O.s.p. ju zaviazal zaplatiť žalovaným trovy konania 629,80 Eur a podľa § 148 ods. 1 O.s.p. na účet súdu trovy konania štátu 515,89 Eur. Mal za to, že darovacia zmluva z 31. júla 2007, na základe ktorej previedol nebohý na žalovaných predmetné nehnuteľnosti bola uzavretá platne a nie je v rozpore s § 38 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, keďže nebohý v čase jej uzavretia netrpel duševnou poruchou, ktorá by ho robila na tento právny úkon neschopným, čo vyplynulo z výpovedí svedkov ako aj znaleckého posudku znalca z odboru – zdravotníctvo a farmácia, odvetvie

psychiatria. Preto tieto nehnuteľnosti nepatria do dedičstva po nebohom a sú v spoluvlastníctve žalovaných. Pokiaľ žalobkyňa navrhovala kontrolné znalecké dokazovanie, jej návrh, keďže závery znaleckého posudku spochybňovala zo subjektívnych dôvodov, zamietol.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 21. februára 2013, sp. zn. 9 Co 429/2012, rozsudok okresného súdu podľa § 219 O.s.p. ako vecne správny potvrdil a žalobkyňu zaviazal zaplatiť žalovaným trovy odvolacieho konania 79,58 Eur. Mal za to, že nebohý nebol rozhodnutím súdu pozbavený ani obmedzený v spôsobilosti na právne úkony. Pretože rozhodnutie súdu záviselo od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti bol vo veci ustanovený na vypracovanie znaleckého posudku znalec z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria, ktorý po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu a jednotlivými lekárskymi správami konštatoval, že duševná porucha - bipolárna afektívna porucha bola u nebohého od jesene roku 2002 do jesene roku 2008 stabilizovaná a nemala žiadny vplyv na jeho ovládacie a rozpoznávacie schopnosti, teda táto duševná porucha nemala dosah na jeho spôsobilosť na právne úkony. U nebohého nebola stanovená ani diagnóza duševnej poruchy demencie a príznaky tejto diagnózy neboli popisované ani žalobkyňou pri jej výpovedi pred súdom. Nebohý v čase podpísania darovacej zmluvy trpel miernou kognitívnou poruchou s ľahkým spomalením myslenia a ľahkými poruchami výbavnosti pamäti so sťaženým učením sa novým veciam, táto duševná porucha nemala však vplyv na jeho rozpoznávacie a ovládacie schopnosti, a teda nemala dosah na jeho spôsobilosť na právne úkony. Ďalej mal za to, že odborné znalecké závery v zmysle ich správnosti hodnoteniu súdu nepodliehajú a súd môže hodnotiť presvedčivosť posudku, čo do jeho úplnosti vo vzťahu k zadaniu, logické odôvodnenie znaleckého posudku a jeho súlad s ostatnými vykonanými dôkazmi, čo posudok spĺňal. V danom prípade nebolo možné prihliadnuť na subjektívne presvedčenie žalobkyne, ale na záznamy v zdravotnej dokumentácii nebohého. Súdny znalec prihliadol ku všetkému, čo mu bolo k posúdeniu predložené, zabezpečil si dostatok podkladov pre vypracovanie znaleckého posudku a jeho závery vyslovené v znaleckom posudku z týchto podkladov vychádzajú a sú s nimi v súlade. Žalobkyňa iné skutočnosti resp. podklady zo zdravotnej dokumentácie, ktoré by vyvracali nálezy znalca, nepredložila ani netvrdila, preto ani odvolací súd nepovažoval za potrebné doplniť dokazovanie vypracovaním kontrolného znaleckého posudku.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorá navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací podľa § 243b ods. 2 a 3 O.s.p. zrušil rozsudok odvolacieho aj prvostupňového súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. Mala za to, že ak prvostupňový súd jej návrh na nariadenie kontrolného znaleckého dokazovania zamietol a tento postup schválil aj súd odvolací, došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces a bola jej odňatá možnosť konať pred súdom, vykonať dokazovanie na odstránenie vážnych rozporov a pochybností o správnosti znaleckého dokazovania, keďže znalec v znaleckom posudku konštatoval, že nebohý bol dňa 31. júla 2007 na právne úkony plne spôsobilý, napriek tomu, že od roku 1972 trpel duševnou poruchou – bipolárnou afektívnou poruchou počas ktorej manickej fázy rozpoznávacie a ovládacie schopnosti sú podstatne ovplyvnené, prípadne až vymiznuté, čo aj podľa výpovede žalovaných zodpovedalo tomu, ako nebohý pôsobil pri spisovaní darovacej zmluvy. Ďalej znalec zistil, že ďalšou už v roku 1998 diagnostikovanou a liečenou duševnou poruchou nebohého bol organický psychosyndróm, ktorý môže mať progresiu až do demencie, duševnej poruchy, ktorá môže závažne ovplyvňovať ovládaciú a rozpoznávaciu schopnosť a mať dosah na spôsobilosť na právne úkony.

Žalovaní navrhli dovolanie žalobkyne ako neodôvodnené zamietnuť, keďže dovolací dôvod podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je daný. Mali za to, že nespôsobilosť nebohého na právne úkony v čase podpísania darovacej zmluvy je subjektívnym názorom žalobkyne, čo potvrdil aj jej právny zástupca na strane 3 dovolania. Znalec v znaleckom posudku uviedol, že diagnóza demencie u nebohého nikdy nebola stanovená. Na základe lekárskej dokumentácie odborne objektívne posúdil spôsobilosť nebohého na právne úkony, keď len znalec je spôsobilý na posúdenie danej otázky, na rozdiel od laického zhodnotenia zdravotného stavu zo strany právneho zástupcu žalobkyne. Prvostupňový aj odvolací súd skúmal, či odôvodnenie znaleckého posudku znalca je v súlade so všeobecnými skúsenosťami a poznatkami, či je logické a či znalec prihliadol ku všetkému, čo mu bolo k posúdeniu predstreté, pričom znalecký posudok uvádzané splňal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), v zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr,

či dovolanie je prípustné, pretože podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, len pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci je napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Žalobkyňa dovolaním napadla výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky niektorého z rozsudkov uvedených v citovaných ustanoveniach. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval. Rovnako nejde o rozsudok vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Dovolanie žalobkyne by vzhľadom na uvedené zistenie bolo procesne prípustné, len ak by v konaní súdov nižších stupňov došlo k vade konania podľa § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z týchto väd vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv

začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú významné len procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných pod písmenami a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, aj keby k nim v konaní došlo, a prípade aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorých procesných väd podľa § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pri tom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale jednoznačné (všetky pochybnosti vylučujúce) zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Vady konania vymenované v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané, ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

Žalobkyňa namietala vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a to, že svojim postupom jej odvolací aj prvostupňový súd odňal možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle ust. § 237 písm. f/ je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký procesný postup súdu, ktorý znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich procesných práv a oprávnených záujmov. Vady zakladajúce zmätočnosť súdneho konania, ktoré zaviniť súd svojim procesným postupom v rozpore so zákonom, spravidla účastníkovi konania odnímajú možnosť konať pred súdom, pretože mu bránia v realizácii tých procesných práv, ktoré Občiansky súdny poriadok priznáva na účelné uplatnenie alebo bránenie práva proti druhej strane v spore. Vydanie zmätočného rozhodnutia bez ďalšieho nemá svoje opodstatnenie a preto je vždy nevyhnutné takéto rozhodnutie zrušiť, najmä z hľadiska ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom, zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (porovnaj napr. III. ÚS 156/06, III. ÚS 331/04, II. ÚS 174/04). Z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46

ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Námietka žalobkyne, že súdy nižších stupňov neúplne zistili skutkový stav veci z dôvodu, že nevyhoveli všetkým jej návrhom na vykonanie dokazovania, čím jej odňali možnosť konať pred súdom, nie je dôvodná. Podľa ust. § 120 ods. 1 O.s.p. účastníci sú povinný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, je však vecou súdu, ktoré z označených dôkazov vykoná. K procesným právam účastníka nepatrí, ako sa žalobkyňa mylne domnieva, aby bol súdom vykonaný každý ňou navrhnutý dôkaz. Ak súd v priebehu konania nevykoná všetky dôkazy navrhnuté účastníkmi, resp. vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je prípustné, lebo to nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom a za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré účastníci mohli uplatniť a boli z nich vylúčení (viď R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000). Preto ak súd prípadne aj rozhodne, že navrhnuté dôkazy nevykoná (napr. preto, že sú pre vec nevýznamné alebo nadbytočné), nemôže to byť považované za postup odnímajúci účastníkovi konania možnosť konať pred súdom. K námietke žalobkyne treba dodať, že súd neodníma účastníkovi možnosť pred ním konať ani tým, že (prípadne) nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov; jeho rozhodnutie môže byť síce z tohto dôvodu vecne nesprávne, ale to ešte samo o sebe nevedie k zmätočnosti rozhodnutia a nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Pokiaľ dovoľateľka namietala, že súdy pri rozhodovaní vychádzali z neúplných skutkových zistení, keďže si nezabezpečili ďalšie dôkazy pre správne posúdenie veci, po stránke obsahovej ide o námietku, že v konaní došlo k tzv. inej (než v § 237 O.s.p. vymenovanej) procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; takáto dovoľateľkou tvrdená vada (i keby k nej v konaní došlo) by bola síce relevantným dovoľacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), sama o sebe by ale nezakladala prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p.

Z dovolania žalobkyne vyplýva, že napáda rozsudok odvolacieho súdu v plnom rozsahu, teda aj v časti týkajúcej sa výroku o trovách odvolacieho konania. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v tejto časti treba posudzovať podľa § 239 O.s.p. a nie podľa § 238 O.s.p. Ide totiž o rozhodnutie, ktoré má povahu uznesenia podľa § 167 ods. 1 veta druhá O.s.p. a to aj v prípade, že je pojaté do rozsudku vo veci samej. Ani v takomto prípade nezmení rozhodnutie o trovách konania svoju procesnú povahu

a preto z hľadiska prípustnosti dovolania treba na neho hľadieť ako na uznesenie. Ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p. ale výslovne ustanovuje, že predchádzajúce odseky 1 a 2 (prípúšťajúce dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu) neplatia, ak ide o uznesenie o trovách konania.

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodit' z ustanovenia § 238 O.s.p., § 239 O.s.p. a vady konania podľa § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcov podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní vzniklo žalovaným právo na náhradu trov konania proti žalobkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Trovy konania v danom prípade spočívajú v odmene advokátskej kancelárie za právnu službu, ktorú poskytla žalovaným vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu zo 4. júna 2013 (§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby dovolací súd stanovil podľa § 11 ods. 1 v spojení s § 13 ods. 2 tejto vyhlášky vo výške uplatnených 60,07 €, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške 1/100 výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky) 7,81 €, s 20% DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky) 13,58 € spolu predstavuje 81,46 €. Za účelne vynaložené trovy nepovažoval dovolací súd odmenu advokátskej kancelárie za ďalší úkon právnej služby a to za prevzatie a prípravu zastúpenia z dôvodu, že právne zastúpenie žalovaných prevzala v konaní pred súdom prvého stupňa a žalovaných zastupovala aj v konaní pred odvolacím súdom.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. januára 2014

JUDr. Eva S a k á l o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová